

Підставою для повернення незаконної державної допомоги є рішення Уповноваженого органу (Антимонопольного Комітету України), яке надсилається надавачам та отримувачам незаконної державної допомоги.

Узагальнюючи вказане, можна зробити висновок, що у системі засобів державного регулювання для здійснення господарської діяльності, пов'язаної з об'єктами підвищеної небезпеки, стимулюючи роль надається чинним господарським законодавством державній допомозі суб'єктам господарювання щодо виконання заходів безпеки та оцінки господарських ризиків об'єктів підвищеної небезпеки, інших небезпечних факторів природного та техногенного походження. З цією метою, доцільним є прийняття урядом України спеціального Порядку надання державної допомоги для забезпечення безпеки господарської діяльності, пов'язаної з небезпечними об'єктами, що стане гарантією забезпечення законності у зазначеній сфері.

Список використаних джерел:

1. Ліллемяе О. Е. Господарсько-правове забезпечення державної допомоги суб'єктам господарювання. Автореф. дис... канд. юрид. наук, К., – 2017. – С. 1.
2. Відомості Верховної Ради України. – 2014. – №34. – Ст. 1173.
3. Урядовий кур'єр. 2017. – 11 липня. – № 126.

Анісімова Ганна Валеріївна

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри екологічного права
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого,
заступник директора з наукової роботи
НДІ ПЗІР НАПрН України

УГОДА ПРО АСОЦІАЦІЮ МІЖ УКРАЇНОЮ І ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРАВОВОГО РЕФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Законом України від 01.07.2010 р. №2411-VI «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» визначені пріоритети вектори зовнішньої

політики України як європейської держави, а саме забезпечення інтеграції країни в європейський політичний, економічний, правовий простір із метою набуття членства в Європейському Союзі, поглиблення співпраці з Організацією Північноатлантичного договору задля набуття членства у цій організації тощо (ч. 2 ст. 11) [7]. У той же час внутрішня і зовнішня політики в Україні проводяться згідно з Конституцією України, тобто при цьому мають дотримуватися права і свободи людини і громадянина (у тому числі й екологічні), проголошені і гарантовані Основним Законом, виходячи із загально визнаних принципів і норм міжнародного права, а також забезпечуватися соціальна спрямованість економіки і сталий соціально-економічний розвиток України, зміцнюватися демократичні засади суспільного і державного життя, верховенство права, економічна і політична незалежності держави, захист її національних інтересів, утвердження України як повноправного і авторитетного члена світового співтовариства (ст. 2). Враховуючи все це, сьогодні вкрай необхідно створити механізм (саме юридичний) адаптації екологічного законодавства, який би сприяв дієвості цього процесу, його динамічній послідовності.

Звісно, для цього слід пам'ятати про помилки і брати на «наукове озброєння» найкраще. Отже, передусім звернемося до історичного аспекту відносин між Європейським Союзом і Україною. Двосторонні відносини встановлені з моменту здобуття нашою державою незалежності у 1991 році і постійно розширюються. За цей час змінювалося багато нормативно-правових актів, проте в межах тез не можливо висвітлити всі кроки, пов'язані з євроінтеграцією. Якщо це питання розглядати у «стислому» вигляді, то міжнародно-правову основу процесу апроксимації законодавства України до права ЄС насамперед становлять: Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами 1994 р., План дій Україна – Європейський Союз 2005 р., Порядок денний асоціації Україна – Європейський Союз 2009 р. та Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, 2014 р. (далі – УА), яка з 01.09.2017 р. набрала чинності в повному обсязі. На підставі й у розвиток цих та інших пов'язаних із ними документів Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України і низка

інших органів виконавчої влади прийняли чимало правових документів національного законодавства України, якими створено правове підґрунтя, встановлено порядок і унормовані окремі аспекти процесу апроксимації законодавства України до права ЄС у різних секторах [1].

Звернемося до тексту визначального, на наш погляд, акта. Так, основна вимога, передбачена ст. 363 Угоди про асоціацію, – це «поступове наближення законодавства України до права та політики ЄС у сфері охорони навколишнього природного середовища», яке «здійснюється відповідно до Додатка XXX до цієї Угоди» («Gradual approximation of Ukrainian legislation to EU law and policy on environment shall proceed in 36 accordance with Annex XXX to this Agreement»). Виходячи з аналізу чинного екологічного законодавства, маємо констатувати, що подальший розвиток нормативно-правової бази відбувається за наступними напрямками.

По-перше, УА (вірніше положення її основної частини) скерована на визначення сфер, секторів, технічних стандартів і конкретних актів ЄС, у відповідність до яких Україна зобов'язана привести свою законодавчу базу. Наприклад, Закон України від 05.06.2014 р. № 1315-VII «Про стандартизацію» [9], який набрав чинності з 03.01.2015 р., передбачає внесення певних змін, практично модернізацію екологічного законодавства в зазначеній сфері, а саме прийняття проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про стандартизацію». Мета законопроекту: (а) встановлення добровільності застосування національних стандартів; (б) недопущення погодження проектів національних стандартів з державними органами; (в) нормативно-правове регулювання відносин, пов'язаних із розробленням стандартів і технічних умов підприємств, установ і організацій; (г) відміна галузевої стандартизації, у зв'язку з чим протягом 15 років центральні органи виконавчої влади мають право у відповідних сферах діяльності й в межах своїх повноважень перевіряти, переглядати свої галузеві стандарти. Отже, посилання на національні, міждержавні, галузеві стандарти в актах законодавства мають наводитися у виключних й обґрунтованих випадках, зокрема, у разі визначення обов'язковості застосування відповідних стандартів у актах законодавства Європейського Союзу. При цьому мають наводитися позначення відповідних національних або міждержавних стандартів [6]. Цим законопроектом перед-

бачені зміни до КУпроН, ВК України, законів України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку», «Про пестициди і агрохімікати», «Про поводження з радіоактивними відходами» та ін., але потребують суттєвого доопрацювання.

По-друге, у процесі адаптації екологічного законодавства до вимог ЄС великого значення набуває вдосконалення процедури перекладу, що знайшло відображення у постанові Кабінету Міністрів України «Порядок здійснення перекладу на українську мову актів Європейського Союзу *acquis communautaire*, пов'язаних з виконанням зобов'язань України у сфері європейської інтеграції» від 31.05.2017 р. № 512 [4].

По-третє, на законодавчому рівні розроблені вимоги щодо порядку проведення планування, моніторингу й оцінки результативності виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами, з іншої сторони [5].

По-четверте, з жовтня 2017 р. провідним державним органом, що забезпечує процес інтеграції, є Урядовий офіс з питань європейської та євроатлантичної інтеграції, який діє відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 04.10.2017 р. № 759 [3], тобто йдеться про вдосконалення управлінських інституцій, але дотепер вважається, що формально функціонує Координаційна рада з адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу [2]. Останнім в екологічній сфері вже нікого не здивуєш, але досі залишається відкритим питання нескоординованої діяльності й дублювання функцій екологічного управління різними спеціалізованими державними органами та недержавними інституціями. З огляду на сказане вбачається за доцільно розробити Дорожню карту реформування системи екологічного управління з урахування зобов'язань України як на коротко-, так і довгостроковий період, звернути увагу на функцію моніторингу довкілля.

Підсумовуючи, можемо сказати, що, на наш погляд, передусім варто подовжити строк дії Основних засад (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2020 року (далі – Стратегію) [8], переглянути її місію, розробити перелік першочергових заходів для кодифікації-реформування екологічного законодавства в контексті євроінтегра-

ційних процесів, зробити цей напрям пріоритетним для сучасної державної екологічної політики і входження нашої країни у світовий та європейський правовий і науково-дослідний простір.

Список використаних джерел:

1. Перелік основних правових актів законодавства України у сфері апроксимації до права ЄС наведено у Додатку документа «Інституційні аспекти управління процесом апроксимації законодавства України до права ЄС» // Національна стратегія наближення (апроксимації) законодавства України до права ЄС у сфері охорони довкілля. URL: http://old.menr.gov.ua/docs/activity-adaptation/draft_NAS_FEB2015.pdf С. 13-14 (дата звернення: 06.11.2017).

2. Положення про Координаційну раду з адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: постанова Кабінету Міністрів України від 15.10.2004 р. № 1365. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1365-2004-%D0%BF#n45> (дата звернення: 10.11.2017).

3. Положення про Урядовий офіс координації європейської та євроатлантичної інтеграції: постанова Кабінету Міністрів України від 04.10.2017 р. № 759. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/759-2017-%D0%BF>. (дата звернення: 06.11.2017).

4. Порядок здійснення перекладу на українську мову актів Європейського Союзу *acquis communautaire*, пов'язаних з виконанням зобов'язань України у сфері європейської інтеграції: постанова Кабінету Міністрів України від 31.05.2017 р. № 512. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/512-2017-%D0%BF> (дата звернення: 06.11.2017).

5. Порядок проведення планування, моніторингу та оцінки результативності виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами, з іншої сторони: постанова Кабінету Міністрів України від 31.05.2017 р. № 447. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/447-2017-%D0%BF> (дата звернення: 06.11.2017).

6. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про стандартизацію». URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62562 (дата звернення: 06.11.2017).

7. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України від 01.07.2010 р. № 2411-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/card/2411-17> (дата звернення: 06.11.2017).

8. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року: Закон України від 21.12.2010 р. № 2818-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2818-17> (дата звернення: 06.11.2017).

9. Про стандартизацію: Закон України 05.06.2014 р. № 1315-VII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1315-18/page> (дата звернення: 06.11.2017).

Багай Надія Онуфрїївна
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри трудового,
екологічного та аграрного права
Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника

ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ ПРО ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ: ОКРЕМІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ

В системі аграрного законодавства важливе значення мають нормативно-правові акти, що забезпечують регулювання виробничо-господарської діяльності сільськогосподарських підприємств та інших аграрних суб'єктів. Від якості нормативно-правового забезпечення основної сільськогосподарської виробничої діяльності суб'єктів аграрного господарювання значною мірою залежить рівень сільськогосподарського виробництва в цілому.

Виробнича діяльність сільськогосподарських підприємств та інших виробників сільськогосподарської продукції вирізняється з-поміж інших видів господарської діяльності через її тісний зв'язок з використанням земель та інших природних ресурсів, залежність від біологічних та інших природних процесів у рослинництві та тваринництві тощо. Врахування специфіки сільськогосподарської виробничої діяльності у змісті законодавчих актів є необхідною умовою належного правового регулювання аграрних відносин.

Виробничо-господарська діяльність аграрних товаровиробників трактується вченими як «врегульовані нормами аграрного права суспільні відносини, спрямовані на самостійне та систематичне виробництво